FREDS NYTT

Kristna Fredsrörelsens
tidning # 1 ● 2026

Är det fred nu?

10 år sedan fredsavtalet i Colombia, 30 sedan Guatemala

Möt dem som gör fred i några av världens utdragna konflikter

FREDSNYTT
Fredsnytt är **Kristna Freds**rörelsens medlemstidning med en upplaga om ca 1 500 ex. **Kristna Freds**rörelsen arbetar för en värld utan våld, krig och förtryck. Det gör vi genom att:

- Utbilda i ickevåld, civilkurage och konflikthantering.
- Stödja freds- och människorättsorganisationer i Mellanöstern, Nordafrika och Österuropa.
- Skydda och skapa handlingsutrymme för människorättsförsvarare i Colombia, Guatemala och Mexiko.
- Opinionsbilda för hållbar svensk fredspolitik.

Grafisk form och layout
Ulrika L Forsberg

Redaktör
Julius Copcutt
julius.copcutt@krf.se
Tfn: 076-501 18 24

Omslagsbild
"Fragmentos" av Doris Salcedo (Colombia), är ett konstverk gjort av 37 ton smält stål från FARC-gerillans inlämnade vapen efter fredsavtalet 2016. Stålet har omvandlats till 1288 golvplattor som har hamrats och omformats av kvinnor som överlevt sexuellt våld under den väpnade konflikten.

Tryck
Wikströms tryckeri AB, 2026

Kontaktuppgifter
Kristna Fredsrörelsen
Box 14038
167 14 Bromma
Telefon 08-453 68 40
info@krf.se
www.krf.se

Gåvor bg 900-0316

Swish 123 900 0316

Innehåll

4. ”Fredsavtal tar tid – men håller längre än militära segrar”
Intervju med Peter Wallensteen, professor emeritus i freds- och konfliktforskning.

5. Colombiansk fred?
En korrespondents blick på konflikten

9. ”Att sitta stilla i båten är inte ett alternativ”
Om fredsprocessen och de som bär den i Chocó, Colombia.

14. ”Colombia är ett förändrat land”
Om kvinnorörelsens kamp mot sexuellt och genusbaserat våld

16. Minnet som politisk kamp
MOVICE ställer staten till svars för sina brott

20. En fred utan urfolk är ingen fred alls
Hur ser freden ut som Guatemalas urfolk och civilsamhälle drömmer om?

21. 30 år av ofärdig fred i Guatemala
Om straffrihet och upprättelse i en avstannad fredsprocess

● ● ● Generalsekreteraren **har ordet**

När fredsavtalet är signerat – blir det fred då?

Frågorna är stora och svåra att besvara. Det finns olika typer av fredsprocesser, vissa med goda förutsättningar och andra med stora brister och utmaningar.

Men att investera i inkluderande fredsprocesser är ack så viktigt i en tid då antalet väpnade konflikter i världen slår rekord och fred och säkerhet ofta reduceras till militära frågor.

De lokala organisationer och människorättsförsvarare som Kristna Fredsrörelsen medföljer i Latinamerika och som satsar allt på fred talar ett tydligt språk. Freden, den positiva freden, som uppnås när man har åtgärdat konfliktorsakerna, som respekterar mänskliga rättigheter, som vilar på starka och oberoende institutioner, som säkrar jämlika relationer och rättvis fördelning av resurser, ja den måste försvaras varje dag och den tar tid att bygga.

Den positiva freden som vi tillsammans kämpar för innebär att kämpa för demokrati och mot strukturellt våld som håller fast kvinnor, flickor, etniska minoriteter och diskriminerade grupper och kulturer i ett tillstånd av förtryck där deras möjligheter att delta politiskt är begränsade och deras liv inte är lika värdesatta som andra.

Det finns inga universella recept för hållbar fred. Den skapas och ägs inifrån och måste formas utifrån kontexter och kulturer i varje enskilt samhälle. På mayaspråket K’iche’ i Guatemala, finns till exempel visionen och begreppet ”Utz K’aslemal” som kan förstås som ett gott, värdigt och fullödigt liv i symbios med skapelsen. På följande sidor nystar vi i vad fred innebär för civilbefolkningen och det organiserade civila samhället i Latinamerika, som mot stora odds kämpar för fred och rättvisa i väldigt svåra kontexter. Hur ser urfolken på fred i Guatemala? Vilken roll spelar det historiska minnet i arbetet för försoning i Colombia? Vad är viktigast för att skapa hållbar fred 10 eller 30 år efter att vapnen tystat i en konflikt?

Om det och mycket mer i det här numret av Fredsnytt när vi tar tempen på fredsprocesser i Latinamerikas mest långdragna konflikter.

Lotta Sjöström Becker
Generalsekreterare
för Kristna Fredsrörelsen

Fredsnytt • # 1 • 2026

● Fredsforskaren:

"Fredsavtal tar tid – men håller längre än militära segrar"

I en tid då antalet väpnade konflikter i världen slår rekord – 65 pågående väpnade konflikter under 2025 enligt Uppsala konfliktdataprogram – är fredsavtal kanske viktigare än någonsin. Men vägen till hållbar fred kräver både långsiktigt engagemang och tålamod. Det menar Peter Wallensteen, professor emeritus i freds- och konfliktforskning.

År 2026 är det 30 år sedan ett fredsavtal nåddes i Guatemala vilket innebar slutet på en lång konflikt med enormt civilt lidande. Samtidigt har det gått tio år sedan avtalet som skulle få slut på Latinamerikas längsta inbördeskrig undertecknades, mellan FARC-gerillan och den colombianska regeringen.

Det här är två länder där Kristna Fredsrörelsen arbetar med medföljning av människorättsförsvarare och internationell observation. Det är två avtal, och två komplicerade och tidskrävande processer. Men att fredsprocesser tar tid är ingenting konstigt, enligt professor emeritus Peter Wallensteen.

– Nästan inga fredsprocesser är gjorda på en månad eller två. Och en avbruten process är mycket värre än en som går långsamt och dåligt. För man ska ha i åtanke att ett avtal faktiskt är relevant så länge det inte har ersatts av ett krig, eller ett annat avtal, säger han.

PETER WALLENSTEEN är fredsforskaren som grundade Uppsala Conflict Data Program (UCDP) - som idag är världens ledande källa inom data om organiserat våld. Han är en tongivande gestalt för freds- och konfliktforskning i Sverige såväl som internationellt. Och det finns några element som hans forskning ser som helt centrala för att ett fredsavtal ska ha potential att hålla.

– Det viktigaste är att parterna menar allvar, säger Peter Wallensteen. Att få till en fredsprocess som parterna är beredda att investera i.

Han betonar också att en tredje part, en medlare, ofta är avgörande för att hjälpa parterna att hantera frågorna. Att medla vid väpnad konflikt är något Sverige har en lång tradition av, med historiska namn som Dag Hammarskjöld och Folke Bernadotte, och nutida som Jan Eliasson och Karin Landgren.

MEN FÖRUTOM medling och att parterna ska mena allvar säger Peter Wallensteen att en central faktor för fred är att satsa på en fungerande demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. För demokrati inte bara är ett styrelseskick, utan en fundamental infrastruktur för fred.

– Avtal måste leda till att det blir mer demokrati, mer transparens, mer folkligt engagemang. Det räcker inte att ohyggligheter upphör, utan det som behövs är ett samhälle som är byggt så att krig inte återuppstår. Med respekt för mänskliga rättigheter, minoritetsrättigheter, kvinnors rättigheter, men också grundläggande säkerhet – att man kan gå på gator och torg vem man än är.

TYVÄRR ÖVERENSSTÄMMER utvecklingen i världen inte riktigt med den bilden. Antalet väpnade konflikter är rekordhögt, med 65 pågående väpnade konflikter under 2025. De aktiva fredsprocesserna är få och de fredsbyggande insatserna tunnas enligt Wallensteen ut allt mer. Men trots den dystra utvecklingen menar han att i de fall där det väl finns fredsavtal på plats så finns det också anledning till hopp.

Foto: David Naylor

Peter Wallensteen, professor emeritus i freds- och konfliktforskning och grundare av Uppsala Conflict Data Program.

– Globalt sett kan man säga att ungefär en tredjedel av alla konflikter slutar med militär seger. En tredjedel med fredsavtal, och en tredjedel har alternativa eller oklara upplösningar. Och de konflikter som slutar med fredsavtal har en längre varaktighet än de där det har slutat med den ena sidans seger. Då kommer kriget tillbaka efter ett antal år, säger han.

> De här avtalen spräcker några ganska vanliga fördomar.”

Historiskt sett finns också flera exempel på fredsavtal som överträffat förväntningarna och utmanat fördomar om att fred skulle vara omöjlig att uppnå. Belfastavtalet, eller Långfredagsavtalet, i Nordirland är ett sådant. Och avtalet i Sydafrika, som fick slut på apartheidregimen, ett annat.

– Många sa att konflikten i Sydafrika är ett raskrig som inte kan lösas. Jo, det kunde det. Eller att konflikten i Nordirland handlar om katoliker och protestanter som aldrig har kunnat komma överens. Men jo, det kunde de. Så de här avtalen spräcker några ganska vanliga fördomar, säger Peter Wallensteen.

Så trots den inåtvända trend som råder, där nationella angelägenheter såsom priset på bensin prioriterats över fredsbyggande globalt, menar Wallensteen att långsiktighet, ett engagerat civilsamhälle, avrustning och satsningar på utbildning och demokrati alltjämt måste vara vägen för att nå den kvalitetsfred vi vill ha.

– Vi behöver förstå att vi själva bara är en liten bråkdel av denna värld. Och om de politiker vi väljer, oberoende av färg, förstår det - och satsar på internationellt fredsarbete, då finns det anledning att vara hoppfull, säger Peter Wallensteen.

Leo Rehnfeldt

Lotten Collin, Latinamerikakorrespondent.
Foto: Camilo Lozano T, Sveriges Radio

Colombiansk FRED?

En korrespondents blick på konflikten

Den 24 november är det tio år sedan fredsavtalet mellan Colombias regering och FARC-gerillan undertecknades. Men hur stora framgångar har det historiska avtalet egentligen haft? Latinamerikakorrespondent Lotten Collin har följt konflikten – och människorna som drabbas av den, i över två decennier.

Fredsnytt frågade henne hur hon ser på freden i Colombia.

– VILKEN FRED, HÖLL jag på att säga? Det är väldigt oroligt. Även om det ju fortfarande är som det alltid varit i Colombia – väldigt regionalt, säger Lotten Collin. Hon är Sveriges Radios korrespondent i Latinamerika och var under flera år stationerad i den colombianska huvudstaden Bogotá.

Nyligen befann hon sig på resa i Tumaco vid stillahavskusten, ett område med historiskt hög väpnad närvaro men där befolkningen vittnade om ett förbättrat säkerhetsläge sedan fredsavtalet undertecknades. Där fanns dessutom förhoppningar och optimism i relation till tidigare presidenten Gustavo Petros satsningar på omställningsprogram för att ersätta kokaodling med legala grödor.

Men när hon under en annan resa besökte Catatumbo, i de nordvästra delarna av landet, möttes hon av en situation betydligt värre än på mycket länge, med svåra stridigheter mellan ELN-gerillan, FARC-gerillans dissidenter och statens väpnade styrkor.

– Och samtidigt upplever medelklassen, och den stora urbana underklassen i städer som Bogotá och Medellín, att det har blivit säkrare och att de kan resa mer. Så den klassiska dikotomin mellan stad och landsbygd i Colombia kvarstår också, så här många år senare, säger Lotten Collin.

Från observatör till korrespondent

När Lotten Collin första gången flyttade till Colombia år 2006 var det inte i egenskap av utrikeskorrespondent – utan som fredsobservatör för Kristna Fredsrörelsen.

– Det var jättelärorikt. Jag fick resa väldigt mycket, och sitta på evighetslånga möten om den colombianska konflikten. Det gjorde att jag lärde mig väldigt mycket om den, och om det colombianska samhället. Och det är något jag haft jättemycket glädje av i min rapportering, säger hon.

Som journalist har hon sedan följt fredsprocessen

i landet på nära håll och ofta rapporterat från konfliktdrabbade regioner och komplexa sammanhang. Något som inte nödvändigtvis blivit enklare sedan fredsavtalet undertecknades.

– På FARC:s tid fanns det ändå en idé om vem man kunde förhandla med. Motparten var mer tydlig. Nu är aktörerna porösa och det är svårare att veta vem som styr. Om jag skulle bli kidnappad – vem ska mina chefer kontakta? Den frågan är mycket knepigare idag, säger Lotten Collin.

Ett genomförande som brister

I Colombias senaste presidentval vann högerkandidaten Abelardo de la Espriella med knapp majoritet. De la Espriella utmärkte sig under valrörelsen som öppet kritisk till fredsavtalet och uttalade sig bland annat för att montera ner de juridiska institutioner som grundades för att bära övergångsrättvisan i landet. Oron för vad den nya regeringspolitiken kommer innebära för fredsprocessen är bland många stor, men Lotten Collin poängterar att avtalets efterlevnad har varit svag oavsett vilken regering som suttit vid makten.

– Santos själv fick hård kritik från FARC, säger hon. Under Duque blev det värre, och även Petro har kämpat med grundläggande frågor som att hålla människorättsaktivister och tidigare gerillasoldater vid liv och förhindra att de återrekryteras. Och det måste ändå ses som någon slags baseline för fredsavtalet – att personerna som bar vapen inte återupptar dem, säger Lotten Collin. Sedan fredsavtalet undertecknades 2016 har över 500 ex-kombattanter och nära 2000 människorättsförsvarare mördats, enligt Colombias oberoende fredsobservatorium Indepaz.

Konfliktens ekonomiska motor

En central fråga för Colombias väg mot fred är odlingen av koka. Colombia är världens största producent av koka och kokain – produktioner som ökar och de senaste åren nått nya toppnoteringar. Att ersätta den illegala produktionen med lagliga alternativ för att säkra människors levebröd och få bukt med narkotikaekonomin utpekas gång på gång som en nyckelfråga om en hållbar fred ska kunna uppnås.

– Otaliga rapporter från FN och colombianska myndigheter poängterar att det är den enda långsiktiga strategin, säger Lotten Collin. Samtidigt går det inte att nog betona att det knappt finns något bra alternativ som vi i det globala nord kan betala för, så att människor kan leva på de inkomsterna på samma sätt som av kokan, säger hon.

> ”Människor går ut och demonstrerar mot begränsningar av demokratin och för statens och folkets makt över naturresurserna.”

De regeringsinitiativ som funnits på området, och försök med bland annat boskap, kaffe och kakao, har haft varierande resultat. Men oavsett produkt menar Lotten Collin att de val som konsumenter i USA och Europa gör, de facto får konsekvenser för Colombias möjlighet till omställning.

– Europa och USA är konsumenterna av drogerna, men också av det som man skulle kunna ställa om till. Så ja, rätt typ av konsumtion kan hjälpa Colombia att ställa om, säger hon.

Hopp i folkligt motstånd

Tio år efter fredsavtalets undertecknande är utmaningarna som kantar Colombias väg mot fred är stora. Osäkerheten är påtaglig över vad den nya regeringspolitiken kommer innebära i relation till landets fredsprocess - men också gällande klimatkrisen och banden till Trump-administrationen och dess ”Donroedoktrin”, med tilltagande fokus på politiskt inflytande och dominans över latinamerikanska naturresurser.

Men den mörka bilden till trots finns det hopp. Lotten Collin lyfter fram det folkliga motståndet mot auktoritära tendenser i Latinamerika, något hon ofta mött under sin tid i Colombia och ser i Argentina där hon nu bor.

– Människor går ut och demonstrerar mot begränsningar av demokratin och för statens och folkets makt över naturresurserna. Det är något jag verkligen ser som hoppfullt. På grund av de här ländernas politiska historia utspelas en kamp mellan de som vill ha en livskraftig demokrati med mänskliga rättigheter och de som inte vill det. Och jag tror att Latinamerika fortsatt kommer vara en av de regioner i världen där vi kommer se ett folkligt motstånd mot en tilltagande autokrati, säger Lotten Collin.

Leo Rehnfeldt

Foto: Julius Copcutt

Atratofloden i Quibdó, Chocó.

● Colombia

”Att sitta stilla i båten är inte ett alternativ”

Quibdó ligger i djungelns hjärta. Vid den mäktiga Atratofloden – hela Chocóregionens livsnerv – som förgrenar sig i ett myller av bifloder som skär som ett nervsystem från bergskedjan, ner genom djungeln, ut mot stilla havet i väster och norrut mot det karibiska havet, har staden vuxit fram oreglerat i takt med urbaniseringen och när människor flytt våldet i den väpnade konfliktens spår.

Foto: Julius Copcutt

Vianney Moya och Elsa María Rueda arbetar med det katolska stiftets arbete för fred och mänskliga rättigheter.

Foto: Julius Copcutt

Den socialpastorala verksamheten täcker stora delar av Chocó.

– HÄR HAR KRIGET aldrig tagit slut, snarare har det muterat och i urbana områden som Quibdó förvärrats, säger Vianney Moya, vid det katolska stiftets socialpastorala verksamhet i området och som Kristna Fredsrörelsen medföljer i deras arbete för hållbar fred.

Chocó är ett av de områden som har drabbats hårdast av den över 50 år långa väpnade konflikten i Colombia. Bortglömd av en stat – i alla avseenden utom militärt – som aldrig har satt värde på människorna som befolkar den, men av stort intresse för de väpnade grupperna som finansierar sitt krig med illegal gruvnäring, skogsskövling, kokainsmuggling och utpressning. Befolkningens nedärvda exkludering, områdets naturresursrikedom och geografi, är också faktorer som har bidragit till en destruktiv dynamik när väpnade grupper och den colombianska militären stridigt om kontroll över territoriet.

”Ett gevär mindre, det är ett liv mindre som ägnas åt kriget”

I en stor mötessal med surrande fläktar, rutigt golv och en imponerande muralmålning som gestaltar stiftets kall, vill Syster Elsa María Rueda förmedla vikten av att satsa på människor som vill leva i fred. Stiftet når dit få andra når och bevakar kontinuerligt den humanitära situationen i stora delar av Chocó. De förespråkar dialog med alla och förmedlar även stöd till produktiva projekt som fd gerillasoldater, undertecknare av fredsavtalet, ingår i.

– De vi pratar med har sina nya livsprojekt men det saknas mycket stöd. De ber om att få byta sitt gevär mot möjligheten att så ett frö. Ett gevär mindre, det är ett liv mindre som ägnas åt kriget.

Det maktvakuum som uppstod när FARC-gerillan la ner sina vapen och inledde sin avmobilisering efter fredsavtalet 2016, har utnyttjats av andra gerillagrupperingar, paramilitära grupper och narkotikakarteller när staten inte trätt in. De organisationer som Kristna Fredsrörelsen medföljer i området vittnar om de väpnade gruppernas omfattande närvaro. Gruppernas närvaro splittrar samhällen, byar och städer och skapar en utbredd rädsla bland befolkningen. En rädsla för nuet och för vad som komma skall när en ny aktör eventuellt träder in och befäster sin makt.

Foto: Julius Copcutt

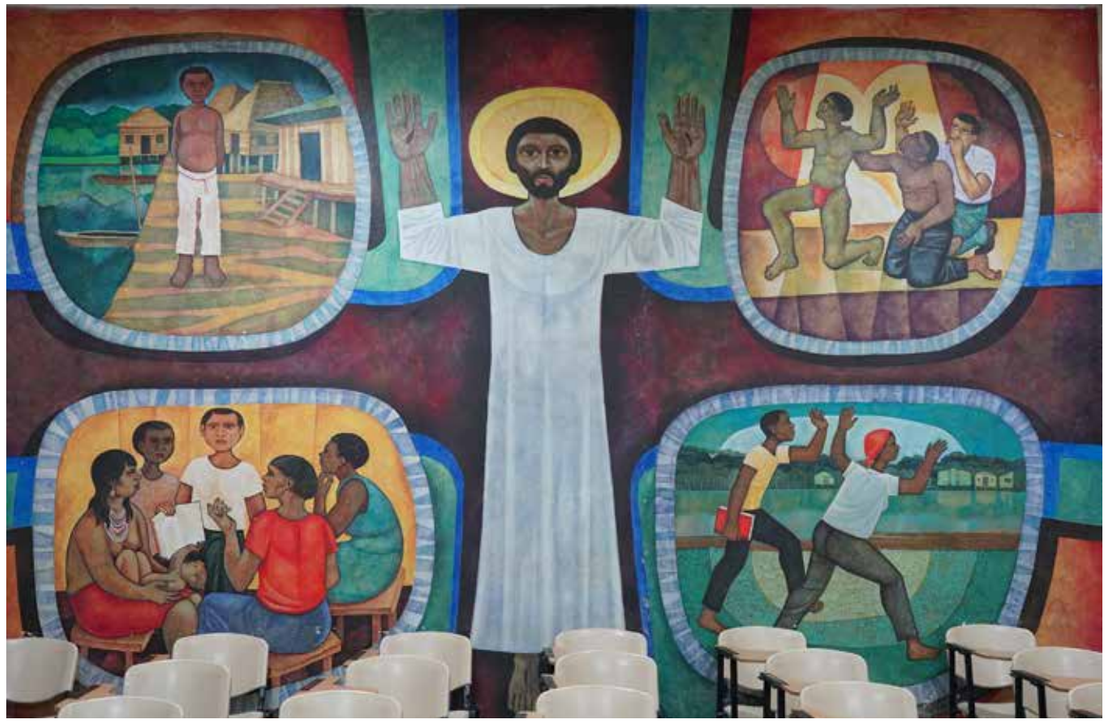

Stiftets kall gestaltat: Att medfölja folket i sin strävan efter fred och rättvisa.

Chocó är också Colombias fattigaste och mest underutvecklade region och kontrasterna -socialt, kulturellt och geografiskt - till övriga landet är påfallande. Vianney Moya menar att, i den kontexten, har folket och stiftet av naturliga skäl satsat på fredsbyggande.

– För bortom frågan om väpnad konflikt så lever vi här med att våra barn dör av svält, att den höga mödradödligheten fortsätter, att barn dör av akuta diarrésjukdomar, att de dör av akuta luftvägsinfektioner, att vi fortsätter att dö av malaria och av tuberkulos.

Kollektiva rättigheter

Över 80 procent av befolkningen i den täta regnskogen som utgör Chocó är afrocolombianer och övriga främst från – i olika grad isolerade- urfolksgrupper. De utgör delar av befolkningen som är nationellt klassade som etniska minoriteter, med särskilda kollektiva rättigheter kopplade till sin mark och sin historia, men också med särskild utsatthet för strukturell diskriminering, historiskt liksom idag.

När fredsavtalet förhandlades fram i Havanna var de etnoterritoriella – urfolksrörelser och afrocolombianska organisationer - pådrivande för att synliggöra hur konflikten drabbat olika grupper oproportionerligt, för att de som offer och fredsaktörer skulle inkluderas i processen och för att vaka över deras kollektiva rätt till mark och självbestämmande. Det så kallade ”etniska kapitlet” i fredsavtalet som förhandlades fram, innehåller 80 åtaganden som ska åtgärda det strukturella våldet och diskrimineringen.

Fredsavtalet saknade inkluderande pedagogik

Åsikterna om fredsavtalet och det etniska kapitlet går isär över olika skiljelinjer. Där vissa ser ett viktigt verktyg och riktning för landet ser andra en pappersprodukt som aldrig kom folket till gagn. Den initiala lättnaden över att avtalet kom till har med åren övergått i allt starkare tvivel när implementeringen tagit lång tid – åtagandena med etniskt fokus är de som släpar längst efter – och bristande pedagogik och begränsad spridning av avtalets innebörd till landsbygdsbefolkningen lyfts av stiftet i Quibdó fram som ett misslyckande i fredsprocessen.

– Våra kulturer är muntliga och kunskap överförs →

Foto: Julius Copcutt

Edinson Cuesta och AJODENIU stödjer tvångsförlyttade ungdomar i Quibdó.

> Idrotten är kroken för att få ungdomarna intresserade men det psykosociala arbetet med unga och familjestödet är de egentliga insatserna för att hjälpa människor och motverka rekrytering till de väpnade grupperna.”

genom talet, inte genom tekniska skrifter, menar Vianney och lyfter fram att civilsamhället och stiftet tagit ansvar och utvecklat pedagogik för att sprida fredsavtalet med vetskapen om att Colombia är plurietniskt och plurikulturellt.

Men de rurala samhällena är utspridda över ett otillgängligt territorium som är kostsamt att nå. Och kriget har på många håll slitit sönder den sociala väven och drivit människor på flykt.

De tvångsfördrivna

Nationellt har närmare 9 miljoner människor tvångsförflyttats till följd av den väpnade konflikten, enligt statistik från den colombianska regeringen. Många, de flesta, till storstädernas slumområden men även Quibdós befolkning har vuxit med människor på flykt.

I Villa España i Quibdós norra förorter är gatorna av ojämn grus och grov sten. Husens rostiga plåttak förbinds av ett virrvarr av korsdragna elledningar och stora svarta plasttunnor, som samlar upp regnvatten som färskvattenförsörjning, sticker upp här och var. Här har ungdomsorganisationen Asociación de Jóvenes Desplazados Nueva Imagen en Unión (AJODENIU) sitt säte och sitt ursprung. Stadsdelarna där de har sin verksamhet uppstod och befolkades från början av internflyktingar som tvångsfördrivits till följd av våldet och de väpnade gruppernas hunger på kontroll över Chocós svårtillgängliga rurala delar. Flyktingarna mötte misstro och stigmatisering i staden och blev beskyllda för våldet som de i själva verket var offer för. Ur den situationen föddes AJODENIU, ur ett behov av att befästa en annan bild av krigets offer och skapa en tryggare framtid för samhällets mest utsatta.

Edinson Cuesta kom in i AJODENIU som sextonåring år 2016. Han deltog i idrottsverksamhet, blev sen ungdomsledare och vittnar om hur viktigt det är att bygga upp ungas självförtroende och erbjuda alternativ i en våldspräglad kontext.

– Idrotten är kroken för att få ungdomarna intresserade men det psykosociala arbetet med unga och familjestödet är de egentliga insatserna för att hjälpa människor och motverka rekrytering till de väpnade grupperna.

Invånarna i området har knapp tillgång till grundläggande samhällsfunktioner eller kontakt med offentliga institutioner. Samtidigt är de väpnade gruppernas kontroll över området påtaglig och utgör ett konstant hot mot dess invånare, inte minst mot unga som grupperna vill rekrytera.

Foto: Julius Copcutt

Fotbollsplanen i Villa España, Quibdó. AJODENIU har länge försökt få stöd och tillåtelse från kommunen att rusta upp området.

I Villa España märks övervakningen direkt och ungdomar som används som utkik följer minsta steg. Vilken specifik aktör det rör sig om är det ingen som talar högt om men både ELN-gerillan och den paramilitära Clan del Golfo har försökt utnyttja tomrummet efter FARC i hela Chocó. Det synliga stödet och erkännandet från Kristna Fredsrörelsens internationella observatörer hjälper, menar Edinson, och bidrar till skydd och säkerhet i en minst sagt pressad tillvaro.

– Vi har nått hundratals barn och unga och deras familjer genom våra projekt, säger Edison. Men utan stöd från staten eller kommunen är det svårt. Pengarna som de väpnade grupperna erbjuder är för många övertygande och riskerna med att stå emot är stora.

”Att sitta stilla i båten är inte ett alternativ”

Liksom Atratofloden har slagits in som en kil i den djupt gröna djungeln mellan bergskedjan och havet, står de politiska valen på nationell nivå mellan två ytterligheter, fred och krig.

Den nya colombianska regeringens säkerhetsdoktrin, där hårdare ska sättas mot hårt, och där ”fred” inte är ett ord man tar i mun, skapar en utbredd rädsla för att saker ska eskalera och att civilbefolkningen återigen ska hamna i kläm när strider blossar upp. Flera vittnar om att en tystnad börjar breda ut sig samtidigt som konflikten får lägre internationell prioritering när länder i det globala nord vänder blicken åt annat håll och minskar sitt bistånd. Samtidigt som Colombia alltjämt är – och med god marginal dessutom – världens farligaste land för människorättsförsvarare och sociala ledare. Syster Elsa, som har varit med förr, vet vartåt det barkar:

Vi vet att vindarna blåser kallt nu och att det blåser upp till storm, men vi måste fortsätta att kämpa. För inget är ju omöjligt. Eller hur?

– Att tyst sitta stilla i båten är inte ett alternativ för oss, fyller Vianney i.

Julius Copcutt

”Colombia är ett förändrat land”

Banbrytande i att tillämpa internationella normer för jämställdhet i fredsbyggandeprocessen. Så har fredsavtalet som undertecknades den 24 november 2016 av den colombianska regeringen och Colombias revolutionära väpnade styrkor (FARC-EP) beskrivits. Dessutom erkänner avtalet att kvinnor har utsatts för övergrepp under hela den väpnade konflikten. Hur blev det så och vilket land är Colombia idag? Fredsnytt träffade Katerin Jurado Díaz, advokat och chef för Corporación Sisma Mujer.

– Vi kom in sent i förhandlingsprocessen och mötte mycket motstånd, säger Katerin när vi träffas på Kristna Fredsrörelsens kontor i Bogotá, Colombia.

Den colombianska regeringen och FARC-EP hade fört dialog i över två år och dagordningen för fredsförhandlingarna var i stort sett fastlagd. Ingångspunkten i diskussionerna om sexuellt- och könsbaserat våld under konflikten var amnesti eller benådning av förövarna. En straffrihet som civilsamhället inte kunde acceptera. Kvinno- och feministorganisationer gjorde en omfattande mobilisering genom juridiskt påverkansarbete och kommunikationskampanjer för att kvinnor skulle kallas till förhandlingarna.

– Vi fick tvinga oss till en plats med ett tydligt budskap: ”Todo con nosotras y nada sin nosotras” (”Allt med oss och ingenting utan oss”)

Sisma Mujer deltog direkt i fredsförhandlingarna i Havanna. Katerin beskriver situationen som ”väldigt spänd” när de tog upp frågorna om sexuellt våld med förhandlarna från FARC och den colombianska regeringen som alla var män. Men med över 15 års dokumentation av skadorna som övergreppen inneburit och lång erfarenhet av fredsbyggande och av att driva agendan om kvinnor, fred och säkerhet var de väl förberedda.

– Vi kunde presentera så många specifika fall att de inte kunde neka och utelämna våld mot kvinnor i förhandlingarna.

EFTER PÅTRYCKNINGAR från civilsamhället och det internationella samfundet, fastställdes ett genusperspektiv som vägledande princip i hela fredsavtalet med 130 specifika åtgärder som ska ta itu med ansvarsutkrävande, diskriminering och den oproportionerliga och differentierade inverkan som den väpnade konflikten har haft på kvinnor, flickor och hbtqi+-personer. Dessa grupper ska garanteras deltagande i genomförandet av avtalet, upprättelse, rättvis tillgång till program och förmåner, som tillgång till mark inom ramen för jordreformen och säkerhet att engagera sig politiskt.

– Fredsavtalet innehåller en agenda som kvinnoorganisationer och feminister länge arbetat med. Den lyfter in den strukturella diskrimineringen och våldet mot kvinnor, som förvärras av den väpnade konflikten, i den offentliga debatten, säger Katerin.

Enligt Kroc-institutets senaste uppföljning av implementeringen av fredsavtalet var bara 13 procent av genusåtgärderna fullt genomförda, jämfört med 36 procent av samtliga åtaganden i fredsavtalet. Åtgärdsplanen, om den följs, ska minska gapet mellan män och kvinnor med tiden för att kvinnor på sikt ska kunna leva liv fria från våld. Genusperspektiven innebär strukturella mål för förändring på samhällsnivå och som tar tid, men att implementeringen dröjer får enligt Katerin konsekvenser:

– Hur snabbt eller långsamt fredsavtalet genomförs har en direkt påverkan på kvinnors liv, på de övergrepp de utsätts för och på deras möjligheter att delta i det politiska livet.

När den särskilda domstolen för fred (JEP) inrättades efter fredsavtalet 2016 för att utreda systematiska krigsbrott under den över 50 år långa colombianska konflikten, grupperade man brotten i kollektiva "makrofall" baserat på tematik, aktörer eller drabbade regioner. Bland de ursprungliga fallen fanns inga specifika utredningar om våld mot kvinnor i konflikten.

Även här åstadkoms en förändring, till stor del tack vare mobilisering från konfliktoffren och civilsamhällesorganisationer, Sisma Mujer inkluderat. De lade fram rapporter, vittnesmål och strategiska rättsliga åtgärder där de krävde att dessa brott skulle bli föremål för en självständig och grundlig utredning, och inte förvanskas och försvinna i andra makrofall.

DET TOG FRAM TILL 2023 för JEP att slutligen öppna makrofall 11 som utreder könsrelaterat våld, sexuellt våld, våld i samband med reproduktion samt brott begångna på grund av fördomar (på grund av avvikande sexuell läggning och könsidentitet eller könsuttryck). Utredningarna började 7 år för sent menar Katerin och det finns betydande eftersläpningar jämfört med andra utredningar.

– Självklart är vi inte helt nöjda med domstolens resultat än så länge men i ett historiskt perspektiv går det inte att sudda ut. Erkännandet det innebär, att det har funnits ett makrofall 11 som talar om våldet som de väpnade aktörerna har begått i Colombia, det kan inget ta ifrån oss.

Sisma Mujer deltar i processerna och representerar juridiskt, och stödjer psykosocialt, kvinnor som utsatts för våld under konflikten. En utsatthet som fortsätter då kvinnors deltagande i utredningarna och rättegångarna kan medföra att de pekas ut och hotas när de återvänder till sina lokalsamhällen.

Så, vad kan vi säga om de här 10 åren av fredsprocess, vilket land är Colombia idag?

– Det är väldigt svårt att ta bort rättigheter från någon som vet att hen har dem. När jag ser transpersoner i Chocó eller Carmen de Bolívar idag så tänker jag att Colombia är ett förändrat land.

FREDSAVTALET MÖJLIGGJORDE en institutionell struktur för genus med robusta policyer, specifika program och budget för kvinnor och flickor. Även dynamiken i civilsamhället är förändrad då det idag är helt otänkbart inte prata om genusaspekter i samhällsfrågor. Det är ingen liten sak, menar Katerin, då förr hördes i stort sett bara män och aldrig pratandes om flickors och kvinnors situation eller behov.

– Ett åstadkommande som jag ser är att kvinnor har en stark appropriering över fredsavtalet och vi som konsekvent har försvarat giltigheten i avtalet och hållit det vid liv är civilsamhällesorganisationerna. Vi har aldrig slutat prata om fredsavtalet, trots det bristande deltagandet från de utpekade i rättsfallen och att de förnekar sexuellt våld och trots domstolar som sätter upp hinder så fortsätter vi att prata om och tro på fredsavtalet.

Julius Copcutt

Katerin Jurado Díaz, advokat och chef för Corporación Sisma Mujer.

Foto: Julius Copcutt

"José Antonio Movilla, jag är son till Pedro Julio Movilla Galarcio, som är försvunnen sedan den 13 maj 1993 då han tillfångatogs av statens säkerhetsstyrkor"

Foto: Julius Copcutt

Camila Mora framför en minnesvägg på MOVICES huvudkontor i Bogotá.

● Colombia

Minnet som politisk kamp

”Det historiska minnet hjälper oss att förstå och ge utrymme till varje enskild person som har gjort något för det här landet. Att tillskriva varje handling sin rättmätiga tyngd och att förstå samhället lite bättre. – José Movilla.

Att minnas konfliktens offer och ställa förövarna till svars är en viktig del för att våldet inte ska upprepas. I Colombia arbetar Movimiento Nacional de Víctimas de Crímenes de Estado (MOVICE) för att synliggöra statsbrott och kräva sanning och upprättelse för offren.

I en konflikt som den colombianska, med fler än 10 miljoner dokumenterade offer varav cirka 137 000 är tvångsförsvunna, är minnet centralt för att vittnesmål ska kunna höras. Samtidigt är minnet en ständig yta för konflikt och ifrågasättande när förövare ställs till svars för brott under den långa konflikten.

Tio år efter att den colombianska staten och gerillan FARC-EP ingick ett fredsavtal som satte stopp för en av världens längsta väpnade konflikter, väcker utvecklingen kring landets fredsinstitutioner frågor om hur långt fredsprocessen har kommit. Och frågor om vad som står på spel när nya regeringar formar förutsättningarna för övergångsrättvisan att ha sin gång.

– Med fredsavtalet försökte man påbörja en försoningsprocess och en varaktig fred och det måste vi försvara och skydda. Så att nya generationer får en chans att få leva i ett land i fred där de kan genomföra sina livsprojekt, långt från sociopolitiskt våld, säger José Movilla.

MOVICE bildades 2005 som en sammanslagning av människorättsorganisationer, kollektiv och rörelser för konfliktoffer i Colombia som arbetade med att dokumentera statliga brott mot mänskliga rättigheter. Sedan start har det historiska minnet varit centralt för att utkräva ansvar och arbeta för förändring. José Movilla är, liksom så många andra, själv offer för konflikten. Hans far Pedro Julio Movilla Galarcio, fackförenings-aktivist och politiskt aktivt, blev utsatt för tvångsförsvinnande av statliga säkerhetsstyrkor 1993.

CAMILA MORA SOM samordnar MOVICE:s arbete nationellt, beskriver hur organisationen har varit en pionjär inom hur man konstruerar minnet och sättet som de har låtit minnet ta plats i det offentliga livet har bidragit till det erkännandet organisationen har idag. Organisationens omfattande dokumentation av människorättsbrott och framför allt vittnesmål från konfliktoffer, har omsatts till konstnärliga uttryck i form av minnesgallerier på gator och torg, väggmålningar och uppmärksammade manifestationer.

– När vi arbetar med det historiska minnet vill vi signalera sanningar, ge offren sin plats i historieskrivningen, minnas dem och kämpa mot glömskan. Genom att synliggöra och förstärka det kollektiva och individuella minnet har sanningarna om vad som har hänt i det här landet inte kunnat tystas, säger Camila Mora.

> ”Minnet är en plats för ständig strid.”

Sorgeprocesserna och smärtan som träder fram när man levandegör minnet anses viktiga för samhället att känna till och förstå för att det inte ska hända igen.

För MOVICE är minnet ett politiskt åtagande för att ge offren för statliga brott rättvisa men också ett verktyg i kampen mot straffrihet, ett sätt att ställa staten till svars och anmäla de brott som har begåtts i samverkan med paramilitära grupper. Organisationen tillgängliggjorde sitt arkiv för

Foto: Kristna Fredsrörelsen

"Minnets vind sår rättvisa". Foton av tvångsförsvunna personer tar plats i det offentliga rummet.

Foto: Kristna Fredsrörelsen

Manifestation utanför Justitiepalatset i Bogotá, Colombia.

Foto: Julius Copcutt

Utställning i Movices minnesgalleri.

den nationella sanningskommissionen som skapades ur fredsavtalet i hopp om att kunna bidra till sanning och upprättelse för konfliktens offer.

ATT MINNET OMSÄTTS till ett juridiskt, såväl som politiskt verktyg, och ligger till grund för arbetet med övergångsrättvisa skapar minst sagt friktion med sektorer i samhället som inte är intresserade av att nysta i det förgångna eller bidra till offrens upprättelse. Inte sällan blir organisationer som MOVICE måltavlor för hot och attacker och historien i landet av att utmåla fredliga aktivister ”som interna fiender” och legitima mål finns ständigt närvarande.

– Minnet är en plats för ständig strid, och jag tror att det idag fortfarande är något som manar oss att kämpa för det. För offrens värdighet och för att motverka falska narrativ om att offren ”förtjänat” att bli mördade eller tvångsförsvunna. Det blir särskilt viktigt med en regering som den vi har just nu, som vill återgå till förnekande, mörkläggning och till och med stigmatisering av offren för statligt begångna brott, säger Camila.

Byggnaden i Bogotá som MOVICE huserar i köptes och donerades av en av organisationens grundare, Iván Cepeda, med hjälp av skadestånd han fick efter att militärer dömts för mordet på hans far, Manuel Cepeda, 1994. Iván Cepeda, invald senator i parlamentet sedan 2014, var bland de politiker som deltog förhandlingarna med de två stora gerillagrupperingarna FARC-EP och ELN.

I presidentvalet i juni i år förlorade vänsterkandidaten Iván Cepeda knappt mot ytterhögerkandidaten Abelardo de la Espriella som gick till val på hårdare tag och konfrontation med landets olika väpnade aktörer och ifrågasatte fredsavtalet.

> ”Som samhälle måste vi försonas och generera en hållbar fredsprocess.”

Med väldigt liten marginal hade en av MOVICES grundare, tillika konfliktoffer och fredsförhandlare, kunnat vara president nu. Vad säger den polariseringen om fredsprocessen i Colombia?

– Det som står på spel är möjligheterna till försoning. Som samhälle måste vi försonas och generera en hållbar fredsprocess. Eller åtminstone måste vi sluta döda varandra. Om det här fredsavtalet bryts eller inte finansieras i sin implementering, vad händer då i framtida konflikter? frågar sig José Movilla.

Den nya regeringen som tillträdde den 7 augusti i år har föreslagit omfattande nedskärningar i budgeten för de institutioner som genomför fredsavtalet. En av dem är Jurisdicción especial para la paz (JEP,) den särskilda domstolen för fred inom systemet för övergångsrättvisa som inrättades genom fredsavtalet. Nedskärningarna riskerar att försvåra domstolens arbete, inte minst när den i vissa fall nu går vidare från utredningar till att verkställa domar mot militärer och tidigare gerillasoldater.

– Nedskärningarna framställs som rent budgetmässiga men det som står på spel är de rättsprocesser som offren byggt upp: sanning, rättvisa, sökande och upprättelse, menar Camila Mora.

MOVICE har upprepade gånger riktat kritik mot JEP:s arbete, bland annat på grund av långsamma processer som inte leder till domar och som inte tar in offrens perspektiv i tillräcklig utsträckning. Man har också, utan framgång, drivit på för att JEP ska öppna en separat utredning om tvångsförsvinnanden men framhåller ändå att vissa framsteg har gjorts då offren både har kunnat höras och få höra ursäkter från militären och i vissa fall har de som sökt kunnat få en värdig överlämning av sina anhörigas kvarlevor.

ÄVEN EN ANNAN viktig institution för konfliktens offer, Enheten för sökande av försvunna personer, skulle påverkas på ett omfattande sätt om budgetförslaget blir verklighet givet omfattningen av antalet försvunna personer under konflikten- 137 000 personer.

– De väpnade aktörerna har sått hela det nationella territoriet med våra nära och käras kroppar. Att söka efter dem, vinna offrens förtroende och att försöka återskapa vad som har hänt för att få svar är en resurskrävande process som de nu vill minska budgeten till, säger José Movilla.

JOSÉ MENAR ATT de föreslagna budgetnedskärningarna skulle innebära en ”långsam död genom kvävning” för de här institutionerna som redan saknade tillräckliga resurser. Han understryker också att söka efter försvunna personer inte är regeringens beslut utan något som den colombianska staten har åtagit sig att göra.

– Vad händer annars med alla offer som har trott på den här processen, familjer som söker sanningen om sina anhöriga? Vi ackumulerar handlingar, våld, trauman och brustna förväntningar. Vi ackumulerar smärta och en rad saker som sliter ut oss och förstör den sociala väven mellan människor och slutligen dödar samhället.

Julius Copcutt

● Guatemala

– En fred utan urfolk är ingen fred alls

F R E D. **Maria Francisca Yax smakar ordet ifrågasättande. Under det 36 år långa inbördeskriget i Guatemala mördades 160 000 människor, och 40 000 försvann. När den guatemalanska regeringen och gerillalliansen URNG undertecknade ett fredsavtal den 29 december 1996, blev det slutet på en lång väpnad konflikt och början på en fredsprocess som pågår än idag.**

Foto: Privat

Francisca Yax är människorättsförsvarare från urfolksgruppen Maya K'iche'.

– Men den fred det ofta talas om är fortfarande ett västerländskt koncept, och främmande i våra territorier. Det vi vill bygga, det vi behöver återuppbygga i landet, är större än så. Det är Utz K'aslemal, säger hon.

Francisca Yax är människorättsförsvarare och Ajq'ij, eller guía espiritual – en andlig vägledare och religiös ledare inom mayatro. Hon arbetar på det juridiska människorättscentret CALDH i Guatemala City och har lång erfarenhet av interreligiöst fredsarbete tillsammans med bland andra organisationen Centinelas, som Kristna Fredsrörelsen medföljer.

UTZ K'ASLEMAL är Maya K'iche' och kan förstås som ett gott, värdigt och fullödigt liv. Men inte i betydelsen privat välstånd eller att "må bra" som individ. Det är snarare en helhetssyn på hur livet ska levas tillsammans: mellan människan, familjen, gemenskapen, naturen och kosmos. Så i en kontext präglad av slitningar och konflikt är Utz K'aslemal mycket större än vapenstillestånd mellan stridande parter. Det är visionen om en kollektiv, konstruktiv och välgörande fred som genomsyrar hela skapelsen – och övertygelsen att inte nöja sig med mindre.

– När kriget pågick ödelade det allt. Det ödelade oss; våra liv, vår ande och vår kamp. Under så lång tid har vi stigmatiserats, och för att kunna reparera det räcker det inte med pengar. En värdig reparation för konfliktens offer måste inkludera vår andlighet och våra språk. Och kampen för rättvisa behöver kombineras med vår kosmovision och rätten att utöva vår tro, säger Maria Francisca Yax.

HON TILLHÖR själv folkgruppen Maya K'iche', en av 22 olika mayagrupper i Guatemala. I officiella folkräkningar uppgår andelen som tillhör pueblos originarios - urfolk, i landet till 44 procent, men många menar att den siffran är kraftigt underdriven och att Guatemalas befolkning i själva verket består till övervägande del av personer från något av landets urfolk.

– Den officiella statistiken är snedvriden och syftar till att kategorisera oss som minoritet, säger Maria Francisca. Den styrande eliten vill osynliggöra oss, och det är en del av den strukturella rasism som fortfarande genomsyrar det här landet.

ENLIGT DEN FN-stödda sanningskommissionen som kartlade krigets fasor efter fredsavtalet tillhörde över 80% av konfliktens offer olika mayafolk. Fredsavtalen innehåller flera delar som ska garantera urfolks rättigheter, självbestämmande och rätt till mark och språk - men genomförandet har vacklat och urfolk drabbas ännu av utbredd fattigdom, rättsliga kränkningar och underrepresentation i landets beslutande instanser och parlament.

Och att idag tala om försoning, om reparation - och om fred, riskerar enligt Maria Francisca Yax att precis som befolkningsstatistiken bli missvisande, så länge den historiska, traditionella och spirituella förankringen förbises.

– Vi är långt ifrån i mål, men vi har tagit viktiga steg under de här 30 åren. Jag tror det allra viktigaste har varit att synliggöra oss urfolk. Att andra delar av befolkningen känner till och erkänner oss som är maya, som är xinca, som är garífuna. Symboliskt sett har det varit det absolut viktigaste, säger Maria Francisca Yax.

DET HAR GÅTT 30 år sedan avtalet undertecknades, och Guatemala går mot 30 år av ofärdig fred. Vägen mot Utz K'aslemal må vara lång, men Maria Francisca Yax är övertygad om att sekulära krafter, kyrklig frigörelseteologi och traditionell mayaspiritualitet alla behövs och kan samverka för att nå dit.

– De säger att Jesus dog för våra synder. Men jag tänker att han snarare dog för att han inte var överens med systemen som rådde på hans tid. På samma sätt som vi inte är överens med de system som förtrycker och diskriminerar oss nu. Så tänk bara hur många Jesus som finns ibland oss idag! Det är en tanke som ger mig kraft att fortsätta, säger Maria Francisca Yax.

Hon avslutar samtalet genom att traditionsenligt tacka en, två och tre gånger för intervjun.

Leo Rehnfeldt

Foto: Paloma Blanco

Minnesplats för krigets civila offer i byn Pacoj i Guatemala.

● Guatemala

30 år av ofärdig fred

Vi åker tidigt till kyrkogården i Pacoj. Vi är flera organisationer och medier som medföljer samhällena i San Martín Jilotepeque, Chimaltenango när de inviger ett mausoleum och håller en minnesceremoni för offren för den väpnade konflikten i området. Mausoleet innehåller kvarlevorna från omkring 72 personer som avrättades, varav 16 fortfarande är oidentifierade. De har återfunnits i en närliggande militärkasern.

Kvarlevorna förvarades tidigare under ett plåttak i kartonger. Mausoleet kunde uppföras med hjälp av biståndsmedel och solidariska donationer, trots att fredsavtalet från 1996 utlovade ersättning och upprättelse.

– Vi kunde inte vänta längre på att staten skulle uppfylla sina åtaganden, säger Jose Silvio Tay, koordinator för Asociación por la Justicia y la Reconciliación (AJR), och överlevare från massakrerna.

Flera av de gravnischer som idag har fått en värdig plats tillhör hans familj.

Överlevarna berättar om hur soldaterna kom till byarna och låste in människor i deras hus. De gick hus för hus, våldtog kvinnorna, misshandlade barn och gravida kvinnor, och avrättade sedan människorna innan de brände husen.

Foto: Paloma Blanco

Att inviga mausoleet är ett sätt att erkänna historien och ge offren en plats i den.

”Detta hände verkligen”

För Doña Luisa, representant för AJR:s styrelse, är det avgörande att sanningen om händelserna kommer fram. Att inviga mausoleet är ett sätt att erkänna historien och ge offren en plats i den. Samtidigt försöker vissa evangeliska kyrkor och före detta paramilitärer sprida berättelser som förnekar övergreppen.

Därför blir minnesceremonier och symboler för minnet viktiga för fred med rättvisa.

– De kränkte vår mänsklighet! Detta hände verkligen, låt dem inte säga att det inte har hänt, säger Doña Luisa.

Samtidigt som människor i Pacoj samlas för att hedra de döda sker något annat i Guatemala city. Där pågår en rättsprocess om folkmordet på Ixilfolket, och domstolsbeslutet som kommuniceras därifrån väcker ny besvikelse bland de överlevande.

Två motsatta händelser

Santos Zet, ordförande för AJR, skulle ha deltagit i minnesceremonin i Pacoj. Istället befinner han sig i huvudstaden som målsägare och företrädare för offren i rättsprocessen om folkmordet på Ixilfolket.

Under förhandlingen beviljas den åtalade, Benedicto Lucas García som var stabschef för Guatemalas armé 1978–1982, alternativa åtgärder som gjorde det möjligt för honom att lämna det militärsjukhus där han satt häktad och fortsätta under husarrest. Han är sedan tidigare dömd till fängelse för människorättsbrott, grov våldtäkt och tvångsförsvinnande.

Foto: Paloma Blanco

Doña Luisa i gul kofta vid minnesceremonin i Pacoj.

För Santos är beslutet ett bakslag för rättvisan.

– Detta tyder på att rättvisan inte går framåt; vi kräver att han förblir fängslad. Vi som offer söker rättvisa och fortsätter att kräva att lagen tillämpas, men tyvärr är det som har hänt ett bakslag.

Han beskriver hur smärtsamt det är att efter mer än 40 år fortfarande vänta på en dom och behöva förmedla besked som detta till de drabbade.

– Som offer för den väpnade konflikten beklagar vi att domstolarna ignorerar offren. Det vi strävar efter är fred och rättvisa i vårt land.

I Pacoj väcker beslutet ilska och uppgivenhet.

Enligt Santos riskerar sådana beslut att få offren att känna sig svikna på nytt och försvaga deras vilka att fortsätta kämpa.

Fred på pappret

För Santos Zet handlar kampen om mer än en enskild dom. Trettio år efter fredsavtalet undertecknades anser han att framstegen har varit små och att staten inte har visat tillräcklig vilja att genomföra sina åtaganden.

– Som offer har vi kämpat i åratal, och ändå ser vi hur de ansvariga gynnas och straffriheten upprätthålls.

Han menar att mycket av det som faktiskt har uppnåtts är tack vare offrens organisationers eget arbete, med stöd från utländska ambassader och internationella organisationer.

Historiskt minne, sökandet efter försvunna personer och genomförande av fredsavtalen, är nära sammanlänkade frågor för Santos. Han uppmanar den guatemalanska regeringen och staten att agera och på allvar driva på arbetet med de åtaganden som undertecknades.

Kriget tog slut, orsakerna lever

Minnesceremonin i Pacoj visar vad samhällena själva gör för att hedra de döda och bevara minnet av det som hänt. Rättsprocessen i Guatemala city visar samtidigt hur långt det fortfarande är till den rättvisa som de överlevande hoppas på.

Man kan tro att konflikten tog slut för 30 år sedan, när fredsavtalet undertecknades, och att allt därefter var över. Men så är det inte, menar Santos.

Den väpnade konflikten upphörde, men grundorsakerna till den, och konsekvenserna av den, kvarstår.

Paloma Blanco

B

SVERIGE
PORTO BETALT

GE FRED EN CHANS

Stöd vårt arbete med en gåva!

Kristna Fredsrörelsen stöttar människor som med livet som insats kämpar för fred och rättvisa i några av världens farligaste länder.

Vi finns på plats där behoven är som störst, men sällan talade om.

Tillsammans med lokala organisationer och människorättsförsvarare gör vi fred, steg för steg, för en framtid utan våld och förtryck.

123-900 03 16

Scanna koden i din Swishapp och ge en gåva som räddar liv och ger hopp!

90 KONTO SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

tryggt givande givasverige

www.krf.se info@krf.se Swish: 123 90 00 316 Bankgiro: 90 00 316